

EUROOPA INVESTEERIMISPANK

Euroopa Investeerimispank (EIP) aitab Euroopa Liidul saavutada eesmäärke projektide pikaajalise rahastamise, tagatiste ja nõustamise kaudu. EIP toetab projekte nii ELis kui ka väljaspool seda. Panga aktsionärid on ELi liikmesriigid. EIP on Euroopa Investeerimisfondi (EIF) enamusaktsionär. Koos moodustavad need kaks organisatsiooni EIP grupi. EIP grupp on komisjoni välja töötatud Euroopa investeerimiskava kohaselt osa ulatuslikumast strateegiast, mille eesmärk on vabastada investorid osast projektidega seotud riskidest ning ületada suur investeerimislõhe.

ÕIGUSLIK ALUS

- Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklid 308 ja 309. EIP-d käsitletakse ka ELi toimimise lepingu artiklites 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 ja 343.
- Protokollid nr 5 (Euroopa Investeerimispanga põhikirja kohta) ja nr 28 (majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta), mis on lisatud Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule.

EESMÄRGID

ELi toimimise lepingu artikli 309 kohaselt on EIP ülesanne aidata liidu huvides kaasa siseturu tasakaalustatud ja stabiilsele arengule. EIP aitab kõigis majandussektorites rahastada projekte,

- millega püütakse arendada vähemarenenud piirkondi;
- millega püütakse moderniseerida või reorganiseerida ettevõtteid või arendada uusi tegevusalasid, mida ei suudeta üksikute liikmesriikide vahenditest täielikult rahastada;
- mis pakuvad mitmele liikmesriigile ühist huvi.

EIP aitab ühtlasi suurendada liidus majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust (ELi toimimise lepingu artikkel 175 ja protokoll nr 28). Peale selle toetab EIP liidu arengukoostöö poliitikat toetavate meetmete rakendamist väljaspool ELi (ELi toimimise lepingu artikkel 209).

EIP keskendub oma tegevuses kuuele peamisele valdkonnale: kliima ja keskkond, areng, innovatsioon ja oskused, väikeettevõtted, infrastruktuur ja ühtekuuluvus.

VAHENDID JA INSTRUMENDID

A. Vahendid

Oma eesmärkide täitmiseks kasutab EIP peamiselt omavahendeid ja rahvusvahelisi kapitaliturge (ELi toimimise lepingu artikkel 309).

1. Omavahendid

EIP omavahendid tulevad EIP liikmetelt ehk liikmesriikidelt (ELi toimimise lepingu artikkel 308). Iga liikmesriigi kapitaliosalus on sätestatud EIP põhikirja artiklis 4 ja see määratakse kindlaks liikmesriikide majandusliku kaalukuse alusel. Pärast Ühendkuningriigi väljaastumist EList otsustas EIP juhatajate nõukogu, et ülejäänud liikmesriikidest peab igaüks enda poolt märgitud kapitali proportsionaalselt suurendama, et märgitud kapitali kogusumma (243,3 miljardit eurot) jääks samaks. 2020. aasta märtsis suurenes EIP märgitud kapital veel 5,5 miljardi euro võrra, sest kaks liikmesriiki (Poola ja Rumeenia) otsustasid enda poolt märgitud kapitali suurendada. EIP märgitud kapital on nüüd kokku 248,8 miljardit eurot.

2. Kapitaliturud

Suurem osa EIP laenuvahendeist on pärit rahvusvahelistelt kapitaliturgudelt ja saadud peamiselt võlakirjaemissioonidest. EIP on üks suurimatest riigiülestest laenuandjatest maailmas. Et raha saada soodsalt, peab krediidireiting olema väga kõrge. Peamised reitinguagentuurid on EIP-le andnud praegu kõrgeima reitingu, mis näitab EIP laenuportfelli kvaliteeti. Tavaliselt rahastab EIP iga projekti ühe kolmandiku ulatuses, kuid tugirahastamise määr võib ulatuda 50%-ni.

B. Instrumendid

EIP kasutab paljusid eri instrumente, kuid peamiselt laene ja tagatise. Välja on aga töötatud ka mitu muud innovatiivsemat ja kõrgema riskiprofiiliga instrumenti. On ka instrumente, mis töötatakse välja koostöös teiste ELi institutsioonidega. EIP laene ja tagatise võib kasutada ka koos muudest ELi allikatest (muu hulgas ELi eelarvest) pärit laenude ja tagatistega. Seda nimetatakse segarahastamiseks. Peale projektide rahastamise on EIP-l ka nõuandev pädevus.

Laene antakse peamiselt otseste või vahenduslaenude kujul. Otseste projektilaenude suhtes kehtivad teatavad tingimused, nt investeerimiskulud peavad kokku olema suuremad kui 25 miljonit eurot ja laen võib katta projekti kuludest ainult kuni 50%. Vahenduslaen tähendab seda, et laen antakse kohalikele pankadele või muudele vahendajatele, kes omakorda toetavad lõppsaajat. Enamik laene antakse ELis.

Lisaks traditsioonilisemale laenuandmistevõtmisele kasutab EIP ka segarahastamisvahendeid, et ühendada oma laenud avaliku sektori asutuste või heategevusorganisatsioonide antava toetustega.

JUHTIMINE JA STRUKTUUR

A. Juhtimine

ELi toimimise lepingu artikli 308 kohaselt on EIP juriidiline isik. Seda juhivad ja selle tööd korraldavad juhatajate nõukogu, direktorite nõukogu ja halduskomitee (põhikirja artikkel 6). Panga tegevust kontrollib auditikomitee (põhikirja artikkel 12).

1. Juhatajate nõukogu

a. Koosseis

Juhatajate nõukogu koosneb liikmesriikide nimetatud ministritest (põhikirja artikli 7 lõige 1).

b. Ülesanded

Juhatajate nõukogu kinnitab panga krediidipoliitika üldjuhised ja tagab nende rakendamise (põhikirja artikli 7 lõige 2). Põhikirja artikli 7 lõike 3 kohaselt peab juhatajate nõukogu

- otsustama märgitud kapitali suurendamise üle;
- määrama kindlaks põhimõtted panga ülesannete raames tehtud toimingute rahastamiseks;
- kasutama volitusi direktorite nõukogu ja halduskomitee liikmete ametissenimetamiseks ja tagandamiseks;
- võtma vastu otsuseid rahaliste vahendite eraldamise kohta investeringute tegemiseks tervikuna või osaliselt väljaspool ELi;
- kinnitama direktorite nõukogu aastaaruande, aastabilansi ja kasumiaruande ning panga kodukorra.

Ta nimetab ametisse auditikomitee kuus liiget (põhikirja artikli 12 lõige 1) ning direktorite nõukogu (põhikirja artikli 9 lõige 2) ja halduskomitee (põhikirja artikli 11 lõige 1) liikmed.

2. Direktorite nõukogu

a. Koosseis

Direktorite nõukogu koosneb 28 direktorist ja 18 asedirektorist. Juhatajate nõukogu nimetab direktorid ametisse viieks aastaks. Iga liikmesriik nimetab ühe direktori ja komisjon nimetab veel ühe direktori (põhikirja artikli 9 lõige 2).

b. Ülesanded (põhikirja artikkel 9)

Direktorite nõukogu teeb otsuseid

- rahaliste vahendite andmise kohta, eelkõige laenude ja tagatiste kujul;
- laenude võtmise kohta;
- antud laenude intressimäära ning vahendus- ja muude tasude määramise kohta.

Ta tagab, et panga haldamine toimuks asjakohaselt ning et seda juhitakse vastavalt aluslepingute sätetele, põhikirjale ja juhatajate nõukogu antud üldjuhistele.

3. Halduskomitee

a. Koosseis

Halduskomitee koosneb presidendist ja kaheksast asepresidendist, kelle juhatajate nõukogu nimetab direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ametisse kuueks aastaks. Neid võib ametisse tagasi nimetada (põhikirja artikli 11 lõige 1).

b. Ülesanded

Halduskomitee vastutab presidendi alluvuses ja direktorite nõukogu kontrolli all panga igapäevase äritegevuse eest. Ta valmistab ette direktorite nõukogu otsused ja tagab nende otsuste rakendamise (põhikirja artikli 11 lõige 3).

4. Auditikomitee (põhikirja artikkel 12)

a. Koosseis

Auditikomitee koosneb kuuest juhatajate nõukogu poolt ametisse nimetatud liikmest (põhikirja artikli 12 lõige 1).

b. Ülesanded

Auditikomitee kontrollib igal aastal pangaoperatsioonide teostamise ja panga raamatupidamise nõuetekohasust. Selleks veendub ta, et panga operatsioonid on teostatud vastavalt põhikirjas ja kodukorras sätestatud vorminõuetele ja korrade (põhikirja artikli 12 lõige 2). Ta annab kinnituse, et finantsaruanded ja kogu ülejäänud direktorite nõukogu koostatud raamatupidamise aastaaruandes sisalduv finantsteave annavad tõese ja erapooletu ülevaate panga finantsseisundist (põhikirja artikli 12 lõige 3).

B. Struktuur

EIP grupp loodi 2000. aastal. Grupp koosneb EIPst ja Euroopa Investeerimisfondist (EIF). EIF asutati 1994. aastal avaliku ja erasektori partnerlusena ja sellel on kolm peamist osanikerühma: EIP kui enamusaktsionär osalusega 62,2%, komisjon (30%) ning mitmed avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud finantseerimisasutused (7,8%). EIF pakub eri riskikapitalivahendeid, näiteks riskikapitali. Laenutehingutes keskendub EIF väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEed) ning kasutab paljusid erinevaid innovatiivseid vahendeid, et VKEedel oleks lihtsam raha saada.

EUROOPA INVESTEERIMISKAVA

Üleilmse majandus- ja finantskriisi algusest saadik on ELis investeringuid tehtud vähe. Komisjoni teatistes „Investeeringuskava Euroopa jaoks“ ([COM\(2014\)0903](#)) on esitatud suunised selle kohta, kuidas ELis investeringute mahtu uuesti suurendada, luua töökohti ning soodustada pikaajalist majanduskasvu ja konkurentsivõimet. Selle uue algatuse seadusandlik raamistik on esitatud ettepanekus võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) ([COM\(2015\)0010](#)). Määrus võeti vastu 25. juunil 2015. EFSI eesmärk on kaasata erainvesteeringuid avaliku sektori rahaliste vahendite kasutuselevõtu ja soodsa investeeringukeskkonna loomise abil. Esialgne ELi tagatis EIP-le oli 16 miljardit eurot ja sellele lisaks pidi EIP ise eraldama veel 5 miljardit eurot. Tagatist kasutati

selleks, et mobiliseerida erasektori raha. 2018. aasta keskpaigaks oli EFSI kaudu ELi investeeringuteks kasutusele võetud suuremas summas lisaraha, kui oli algne eesmärk, s.o 315 miljardit eurot. Eesmärk ei olnud seniseid ELi ja EIP programme asendada, vaid täiendada.

EFSI määrusega loodi ka Euroopa investeerimisnõustamise keskus, mille eesmärk on anda nõu ja tehnilist abi investeerimisprojektide väljaselgitamiseks, ettevalmistamiseks ja arendamiseks. Euroopa investeerimisnõustamise keskus kujutab endast EIP ja komisjoni partnerlust ning mõlemad institutsioonid panustavad sellesse rahaliselt. See on loodud EIP sees ning EIP vastutab selle juhtimise eest.

EFSI II määrus võeti vastu 2017. aasta detsembris ning see jõustus 1. jaanuaril 2018. Sellega on pikendatud EFSI kestust (kuni 2020. aasta lõpuni) ning tehtud fondi ja Euroopa investeerimisnõustamise keskusega seoses muid täiendusi. Tähtsaimaid elemente on ELi tagatise suurendamine 26 miljardi euroni ja EIP osaluse suurendamine 7,5 miljardi euroni, et võtta investeeringute rahastamiseks kasutusele veel 500 miljardit eurot lisaraha.

ELI KLIIMAPANK

2019. aasta juunis kutsus Euroopa Ülemkogu EIPd üles „intensiivistama oma tegevust kliimameetmete toetuseks“. EIP vastas üleskutsele sellega, et võttis 2019. aasta novembris vastu uue kliimastrateegia ja energialaenupoliitika.

EIP on seadnud endale eesmärgi viia kogu rahastamistegevus kooskõlla Pariisi kokkuleppe eesmärkidega. Eelkõige suurendab EIP kliimameetmete ja keskkonnakestlikkuse prioriteedi raames tehtavate investeeringute osakaalu 2025. aastaks 50%-ni. Pärast 2021. aasta lõppu ei rahasta EIP enam fossiilkütustega seotud projekte.

EIP uus energialaenupoliitika, mille alusel hakkab EIP tegutsema energiasektoris, põhineb viiel põhimõttel:

- esmatähtis on energiatõhusus, sest sellega aidatakse saavutada uut eesmärki, mis ELile on seatud ELi energiatõhususe direktiivis;
- energia süsinikuheite vähendamiseks suurendab EIP vähese CO₂ heitega või süsinikdioksiidiheitevabale tehnoloogiale mõeldud toetusi, et hiljemalt 2030. aastal oleks taastuenergia osakaal kogu ELis 32%;
- EIP rahastab suuremate summadega detsentraliseeritud energiatootmist, innovatiivseid energiasalvestusviise ja e-liikuvust;
- EIP tagab võrguinvesteeringud, mida on vaja uute, muutlike taastuenergia allikate, nagu tuule- ja päikeseenergia jaoks ning piiriüleste ühenduste tugevdamiseks, ning
- suurendab selliste investeeringute mõju, millega toetatakse energiasüsteemi ümberkujundamist väljaspool ELi.

COVID-19 KRIISI TAGAJÄRGEDE LEEVENDAMINE

Seoses sellega, milliseid meetmeid EL on võtnud COVID-19 kriisi majanduslike tagajärgede leevendamiseks, moodustas EIP 2020. aastal 25 miljardi euro suuruse tagatisfondi, mille abil saab EIP grupp suurendada toetuse andmist ettevõtetele kõigis ELi liikmesriikides. Selleks võetakse kasutusele kuni 200 miljardi euro suurune lisasumma.

Peale selle võeti vastu kuni 40 miljardi euro suurune kohese toetuse pakett, mis koosneb järgmisest:

- pankadele mõeldud, olemasolevatel programmidel põhinevad spetsiaalsed tagatisskeemid, mida saab kohe rakendada hakata ning mille abil võetakse kasutusele kuni 20 miljardi euro ulatuses rahalisi vahendeid;
- pankadele mõeldud spetsiaalsed likviidsusliinid, et tagada VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele 10 miljardi euro suurune täiendav käibekapitalitoetus, ning
- spetsiaalsed varaga tagatud väärtpaberite ostmise programmid, mis võimaldavad pankadel VKEde laenuportfellidega seotud riske üle kanda ja millega võetakse toetuse andmiseks kasutusele veel 10 miljardit eurot.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 308 kohaselt tuleb Euroopa Parlamendiga konsulteerida, kui EIP põhikirja muudetakse.

Igal aastal kontrollib Euroopa Parlamendi komisjon EIP tegevust ning esitab täiskogule kontrolli tulemuste kohta raporti, mille arutamisele kutsutakse ka EIP president.

Kehtivate eeskirjade kohaselt peab parlament heaks kiitma EFSI tegevdirektori ja EFSI tegevdirektori asetäitja ametissenimetamise. Tagatisfondiga seotud iga-aastased eraldised ELi eelarvest peavad saama iga-aastase eelarvemenetluse raames heakskiidu nii parlamendilt kui ka nõukogult. EIP-I ja komisjonil on parlamendi vastu aruandluskohustus (aastaruanded, *ad hoc* kuulamised ja teabenõuded).

Parlament osales kaasseadusandjana EFSI II määruse ettepaneku läbirääkimistes.

Dražen Rakić
04/2020

